

# הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת ויצא

## צוואת לבן הארמי לעם ישראל בניו

מהי התפיסה האלוקית של לבן שגורמת לו לשקר כל כך הרבה?  
האם אנו גם מחזיקים באמונתו של לבן? בואו ללמוד להתפלל  
מדרכו של לבן הארמי...

בפרשת השבוע פרשת ויצא, ישנם שני דמויות משמעותיות שמתעמתות ביניהם, יעקב אבינו ולבן הארמי. בסוף פרשת תולדות יצחק ורבקה שולחים את יעקב אבינו לקחת אשה דווקא מבנות לבן. הדרישה של יצחק ורבקה שיעקב יקח אשה מבנות לבן, מפתיעה. הסיבה שיצחק ורבקה לא רוצים שיעקב יתחתן עם בנות כנען היא בגלל מנהגיהם הרעים, אך גם לבן הארמי לא היה צדיק גדול, מדוע יצחק ורבקה רצו שיעקב יתחתן דווקא עם בנותיו? לבסוף רחל ולאה בנות לבן הארמי הם אלו שבנו שתיהם את בית ישראל, כך שכולנו - עם ישראל, בנים גם של לבן הארמי.

במאמר שלפניכם ננסה להבין מהי תפיסת עולמו של לבן ומהי תפיסת עולמו של יעקב, מה המלחמה בניהם, וממילא כיצד עלינו לברר את הטוב מלבן הארמי.

### לבן הארמי - אצל ה' הכל אפשר

לבן הארמי מתואר בתורה כשקרן גדול, הוא מחליף את רחל בלאה ומחליף את משכורתו של יעקב, חז"ל אף מתארים את שקריו של לבן באריכות מופלגת. כדי שאדם יהיה שקרן מוצלח, הוא חייב להסתכל על המציאות בצורה שונה לחלוטין משאר האנשים. בעוד שאדם רגיל מייחס חשיבות רבה לכל דבר שקורה במציאות, בעיני השקרן שום דבר שקורה לא באמת חשוב, הדבר היחיד החשוב הוא היכולת של האדם להסביר את המציאות כאוות נפשו. בעיני לבן כל המציאות כולה היא אך ורק אפשרי, אפשר שיהיה כך ואפשר שיהיה כך, ממילא הוא לא מייחס חשיבות למה שקורה בפועל, אלא אך ורק לפרשנותו על המתרחש.

באופן פשוט אנו יכולים לתאר את מדרגתו של לבן הארמי כמדרגה מאוד גדולה בעבודת ה', כל המציאות הגשמית לא חשובה ולא תופסת מקום. את הצבע הלבן אנו פוגשים אצל הכהן הגדול בעבודת יום הכיפורים אותה הוא עושה בבגדי לבן, גם שם אנו בעצם אומרים שהמציאות היא לא כל כך מוצקה ויציבה. על אף שעשינו עבירות רבות במשך השנה, ביום



כיפור אנו מבקשים מה' שיסתכל בצורה מעט שונה, אנו מבקשים ממנו שלא ייחס כל חשיבות לעוונות עליהם עברנו.

כאשר אנו ניגשים לעבוד את ה', וודאי שאנו צריכים להבין שמצד הקב"ה כל המציאות הגשמית אינה מחויבת וממילא ישנו ממד שאינה חשובה כל כך. זאת דרכו של לבן הארמי, הוא מסתכל על המציאות כמו שהיא אצל ה' ברובד גבוהה מאוד, והוא טוען שכל מה שקורה במציאות הגשמית לא באמת משנה. כך במידה רבה לבן הארמי נשאר מנותק מהמציאות, עליו אנו אומרים בהגדה של פסח 'בעבר הנהר ישבו אבותיכם', עבר הנהר הוא מקום רחוק משאר האנשים ומהקשר למציאות.

### **יעקב עבד ה'**

לעומתו, יעקב אבינו מסתכל על המציאות בצורה שונה לחלוטין. יעקב אבינו עובד ארבע עשרה שנה כדי להתחתן, יעקב אבינו טוען שישנה חשיבות רבה לכל פרט ולכל מעשה שקורה במציאות. כאשר יעקב אבינו רוצה להוציא את הצאן מתחת ידו של לבן, הוא לוקח מקלות ועושה בהם 'פצלות לבנות מחשף הלבן אשר על המקלות'. גם בהסכם עצמו שבין יעקב ללבן, כל גדי נקוד וטלוא יהיה של יעקב. בעוד שטענתו של לבן שהכל לבן – אפשר כך ואפשר כך, יעקב אבינו טוען שאמנם יש ממד בו הכל לבן אך ישנו ממד שגם למציאות עצמה יש חשיבות. יש 'פצלות לבנות', אך ישנם חלקים חומים ושחורים – בהם המציאות היא דווקאית.

יעקב טוען שמצד ה' הכל אפשר, אך ה' רצה שיהיה לו דירה בעולם הזה הגשמי דווקא. ה' רצה שיהיו בני אדם בעלי בחירה שיעבדו אותו, לכן כאשר מגיעים למעשה בפועל, צריך לעבוד דווקא באופן מסוים. יעקב טוען כלפי לבן שהוא מתעלם מהבחירה של ה' שיהיה עולם בעל גבול, אם אנו אומרים שהכל אפשר אין משמעות לבחירה וממילא אין משמעות לעבודת ה' שלנו. כאשר ה' ברא את העולם הוא רצה להתגלות דווקא בתוך עולם עם חוקים מסוימים, בתוך עולם בו הגזל אסור, מה ששייך לי לא שייך לך וכן להיפך. לבן הארמי מתעלם מדברי יעקב וטוען שהבנות בנותי והבנים בני וכל אשר לך לי הוא, כל הרכוש שלך הוא לא בדיוק שלך ממילא הוא יכול להיות שלי...

### **פלורליזם מטשטש זהות**

אנו רואים שכדי לשוב לארץ ישראל יעקב אבינו בורח מלבן, אינו נפרד ממנו או רב אתו, הוא פשוט בורח. כמו כן כאשר לבן רודף אחרי יעקב ומשיג אותו ה' מתגלה אליו ואומר לו השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע. אנו רואים שההיפרדות מלבן חייבת להיות בדרך של בריחה והתעלמות.

לבן הארמי טוען שבתוך המציאות הכל אפשר, גם כאשר יעקב אבינו טוען שיש עניין במציאות הגשמית ושצריך לעבוד את ה' דווקא בתוך המציאות, לבן פשוט 'מכיל' אותו ואומר שגם זה אפשרי. כאשר לבן הופך את המציאות לנזילה ומכילה הוא בעצם מוחק את



האישיות של יעקב. לבן כולא את יעקב אבינו בכלא של פלורליזם ההופך את רצונותיו של האדם לחסרות משמעות. כל טענה שיעקב יעלה באוזני לבן תיענה בתשובה ש'זו האמת שלך', ממילא יש לה מקום אך אין לה משמעות ואין מי שיתייחס אליה ברצינות. השיטה להתמודד עם אדם כלבן שאינו מתייחס לטענתו של העומד מולו, היא פשוט לברוח ולהתנתק.

מאותה סיבה ה' אומר ללבן השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע, ה' לא רוצה שלבן יגיד ליעקב שמה שהוא עושה זה טוב, כי גם כאשר הוא אומר שזה טוב הוא משאיר את הניגון של אפשרי המציאות, וממילא הוא מחליש את התוקף של בחירתו של יעקב. ה' לא רוצה שלבן יכה את עבודתו של יעקב ולכן הוא אומר לו אל תתקרב אליו, הישאר רחוק ממנו כדי שעבודתו תישאר בשלמותה.

### **מבני בניו של לבן...**

אנו רואים שחשוב ליצחק ורבקה שיעקב ישא לאשה את בנותיו של לבן. כך עם ישראל שיצא מיעקב אבינו, יוצא גם מלבן הארמי. מצד אחד אנו בנים של יעקב אבינו הממחיש לנו שעיקר ענייננו זה לעבוד את ה' בתוך המציאות הגשמית, אך חשוב לשוב ולהדגיש שאנו גם מבניו של לבן הארמי.

יעקב מסמל את החשיבות של עבודת האדם בעולם הזה, ואת הרצון העז של ה' שתהיה לו דירה בתחתונים. לבן מסמל את ההבנה שכל מה שאני פועל ויפעל במציאות באמת הכל ה' עושה, ואני רק מסייע שאין בו ממש או חשיבות. כאשר אנו שבים ואומרים שאנו גם מבניו של יעקב וגם מבניו של לבן, אנו רוצים להחזיק כל הזמן את שני הקצוות יחד; מצד אחד להגיד שאת הכל ה' עושה ואין למעשים שלנו חשיבות מצד עצמנו, אך מצד שני נתאוהה הקב"ה לדירה בתחתונים, וממילא יש למעשה התחתונים חשיבות רבה.

### **לבן, תישאר רחוק בבקשה**

יעקב ולבן כורתים ברית בהר הגלעד, ומבטיחים - 'אם אני לא אעבר אליך את הגל הזה ואם אתה לא תעבר אלי את הגל הזה ואת המצבה הזאת לרעה'. אמנם אנו גם מבניו של לבן ולכן חשוב לנו שהוא יהיה בתוך התודעה, אך חשוב לנו שהוא יישאר מרוחק מעט, מעבר להר הגלעד. ביום יום אנו רוצים את תודעתו של יעקב אבינו, לפיה העיקר הוא מעשה בפועל, את תודעתו של לבן אנו שמים בתודעה מרוחקת 'במקיף' שלנו, כדי שלא תחליש את העבודה בפועל.

כאשר לבן פוגש את יעקב בהר הגלעד הוא אומר 'הבנות בנותי והבנים בני והצאן צאני...'. את הצאן הזה יעקב אבינו גידל וטיפח יומם ולילה, אפשר להמשיל את הצאן, למעשים טובים שהאדם מאוד מתאמץ כדי לגדל ולשמר אותם. לדוגמא אדם שמתחזק במצוות צדקה, אפשר לומר שכעת יש לו כבשה אחת אותה הוא עמל לחזק ולטפח. לבן מגיע ואומר ליעקב מה אתה מתלהב מהצאן שיש לך - הכל שלי, הרי כל מה שקורה במציאות ה' עושה, ממילא המאמץ



שלך לא הופך את הצאן להיות שלך. כאשר לבן אומר זאת, יעקב צריך להחזיק בצד השני. יעקב טוען שהוא התאמץ מאוד כדי שיהיה לו צאן, וה' מאוד רוצה את המאמץ הזה.

### ללמוד להתפלל מלבן הארמי

אדמו"ר הזקן אומר שלבן זה בחינת תפילה, ויעקב זה תורה ומצוות. כאשר אדם קם בבוקר ומתפלל, הוא מבקש מה' את כל מה שהוא צריך. בתפילה האדם שם לנגד עיניו שכל המציאות בטלה לה', ורק ה' מחליט מה אקבל היום ומה אצליח לעשות היום. מחשבה זו נשאת במוחי במשך כל היום, אך רק באופן 'מקיף'.

לאחר התפילה אנו הולכים לעסוק בתורה ומצוות, אז אנו מרגישים שה' מאוד רוצה את מעשינו ועבודתנו. אנו עובדים בכל כוחנו כי ה' חפץ במעשינו.

### עם ישראל צאן קדושים - לזכר ד'אבו ארליך

לזכרו של זאב (ד'אבו) ארליך שנהרג במלחמה בלבנון, נכתוב פה ווארט קצר שהוא אמר לנו. רחל במשמעותה המילולית זה כבש. ד'אבו הלך וחיפש מהי המשמעות המילולית של המילה לאה. חיפש ומצא שבאחת השפות במזרח אסיה קוראים לפרה לואה. לבן הארמי קרא לבנותיו על שם הרכוש שלו, לרחל קרא על שם הכבשים וללאה קרא על שם הבקר. יש להעיר שהקבלה של רחל לכבשה ושל לאה לפרה יכולה להתאים לכוונות האר"י ז"ל ביחס לרחל ולאה, ואכמ"ל.

לבן הארמי מייצג את האמונה בכך שכל מה שקורה במציאות - הכל ה' עושה. לבן הארמי קורא לבנותיו על שם צאנו, כך גם אנו בניהם של רחל ולאה קרואים הצאן של ה'. במובן של הנהגת ה' אותנו אנו כן רוצים להחזיק בדעתו של לבן, ה' הוא זה שמנהיג אותנו וכל מה שקורה איתנו ה' לגמרי עושה, הכל בהשגחה פרטית וכל מה שקורה לנו זה לגמרי מה' יתברך.

שנזכה להרגיש ש'ה' רעי לא אחסר... על מי מנוחות ינהלני'. שנזכה לישועות ונחמות על כל ההרוגים והנרצחים במהרה בימינו אמן.

**שבת שלום!**

**בית המדרש 'עוד יוסף חי'**

